

Eesti Rohelise Liikumise tegevuse kokkuvõte

september - oktoober 2003 (10)

Tere taas! Rõõm on teatada, et käesoleva teabelehe näol on tegemist juubelinumbriga – ilmunud on kümnes Eesti Rohelise Liikumise tegevust kajastav infoleht. Loodan, et need, kes esimesi numbreid mäletavad, on aja jooksul märganud ka teatavat edasiminekut. Kuid selge on ka see, et nii sisulist kui vormilist arenguruumi on veel küllaga. Üks on siiski kindel: teemad, millega ERL-il tegeleda ning oma liikmetega jagada tuleb, niipea ei lõpe.

Kümnendas numbris on pikemad ülevaated metсандuse ning planeeringute töörühmade tegevusest

ning veekaitse töörühma poolt läbi viidud Euroopa Liidu kalanduspoliitikat tutvustavast ringreisist mööda Eesti rannalaasid. Jaanus Välja teeb kokkuvõtte Kanada-reisil tehtust-nähtust.

Nende ja muude teemade hulgast leiad loodetavasti üht-teist huvitavat ka enda jaoks!

Meeldivat lugemist!

Hanna Maran
teabelehe toimetaja

Kui kaugel meist on Kanada?

Seda, kus Kanada asub, teavad ehk kõik ja kui kaua kestab sinna lend, on ka lihtne teada saada, aga kui kaugel meist ees- või taga-pool on Kanada oma keskkonnanahoiuga, sellest on aimu vähestel. Oktoobri teisel poolel avanes mul suurepärase võimalus seda maad külastada ja oma silmaringi avardada.

Võimaluse selleks andis Kanada Rahvusvahelise Arenguabi Agentuuri (*Canadian International Development Agency*) ODACE programm, mille raames korraldas organisatsioon „Alternatives“ Kes- ja Ida-Euroopa riikide keskkonnakaitsjatele koolitusreise Kanadasse.

Mainitud 15-päevase reisi jooksul osalesime Kanada keskkonnavõrgustiku (*Canadian Environmental Network*) iga-aastasesel konverentsil, kus oli esinejaid üle terve maailma. Peateemana olid esile tõstetud mageveega seotud küsimused maailma erinevates paikades. Ettekannetes käsitleti seda valdkonda väga erinevatest vaatenurkadest.

Koolitusreisi peamine ülesanne oli viia Euroopa Liiduga liituvate riikide NGO-de töötajad kurssi Kanada samalaadsete organisatsioonide tegemiste ja töökorraldusega, lootes tulevikus omavahelist koostööd arendada. Nimetatud organisatsioonid tegelesid lisaks keskkonnakaitsesele aktiivselt ka säästva arengu- ja sotsiaalsete teemadega, sh ausa kaubandusega (*Fair Trade*), inimõiguste ja rahu kaitsmisega. Koolitusest võtsid peale minu osa veel Poola ja Tšehhi NGO-de esindajad. Paljude teiste seas külastasime ka sarnaselt ERL-iga Maa Sõprade ühendusse kuuluvat organisatsiooni Friends of the Earth Canada. Nende töökorraldus ja tegevusvaldkonnad sarnanevad suures osas Eesti Rohelise Liikumise omadega, mistõttu tundsin end seal väga koduselt.

Keskkonnakaitse seisukohalt Kanadast üldiselt niipalju, et probleemid on seal enamasti samad, mis meil, kuid mastaabid teised ning reeglina suuremad. Peamiseks probleemiks on tarbimisharjumused, kuigi tundub, et seda väga ei teadvustata - Kanadas on väljakujunenud traditsioonidega tarbijaiühiskond. Näiteks mageveeprobleemi tõsidust pole nad veel enda nahal tundnud, ehkki lasevad iga WC loputusega torust korraka alla umbes 20 liitrit tasuta saadud vett (Kanadas on elanikele vesi tasuta!). Elektrienergia tarbimise poolest on kanadalased koos USA elanikega kindlalt maailma esireas, nautides oma "odava" elektriga valgustatud suurlinnade öiseid siluette.

Nende miljonilinnu köetakse samuti elektriga ja enamus maju on piisava soojustuseta ning soojapidavate akendeta. Mida kõrgemale „rohujuuretasandilt“ oma külastustega

jõudsite, mida suuremad olid keskkonnakaitsega tegelevad organisatsioonid, seda sagedamini ilmusid lauale ühekordsed toidunõud ja pisipakendites toiduained.

Kanada on oma vahtralehe ja ilusate loodusmaastikega jätnud endast maailmale roheline maa mulje. Seda mainet aitavad neil hoida rikkalikud loodusressursid. Elanikkonna üldine keskkonnateadlikkus on aga madal. Keskkonnaorganisatsioonid teevad suuri jõupingutusi, et seda suhtumist pisutki parandada. Olukorras, kus vabakaubanduse säras inimesed mõnuga tarbivad, pole selline töö just kerge.

Kui kaugel siis on meist Kanada? Kui suur on Maa?

Jaanus Välja
Tegevdirektor

▫ Öised tühjad kontorihooned. Tuled põlevad!

□□□□

Leedu roheline nõuavad: peatage nafta puurimine Läänemeres!

UNESCO kultuuripärandit ohustab Vene naftakompanii LUKOIL

2003. aasta septembri alguses kutsus Puh-ta Läänemere Ühenduse (CCB) Leedu sekretär Jurate Morkvenaite oma Rootsi, Eesti ja Läti kolleegid külla. Käisime Klaipedas ja Kura poolsäärel, rahvusvahelise kuulsusega Nida kuurortkeskuses. Kohtusime ka Leedu roheliste aktivisti Linas Vainiusega, kes pa-

lus Eesti Rohelise Liikumise liikmetele edastada järgmise info:

Mitmed suuretevõtted on alustanud keskkonnaohtlike naftapuurimisprojekte Läänemere kaldatsoonis (Kalningradi piirkond / Venemaa, Poola ja Leedu) ilma, et seejuures oleks hinnatud riigipiire ületavaid keskkonnamõjusid ega kuulatud avalikku arvamust.

Venemaa suurim naftakompanii LUKOIL plaanib avada naftamaardla D-6 (Kravtsovskoje), mis asub Venemaa vetes 22 km kaugusel Kaliningradi oblasti rannajoonest ja on väga ligidal Leedu-Vene piirile. Leiukoht, mis mahutab 24 miljonit tonni naftat ja asub 27-30 m sügavusel, avastati 1983.aastal. Plaanide kohaselt saab sealt naftat ammutada 25-30 aastat, igal aastal keskmiselt 600-700 tuhat tonni.

„Kaliningradmorneftegaz“ alustas puurorni ehitusele eelnevaid töid 1985.aastal. Tänu avalikkuse tugevale protestile see tegevus 1987. aastal katkestati.

Katsepuurimistel lekkis Läänemerre umbes 70 tonni naftat, mis jõudis 1983. aasta juunis Kura poolsaareni ja uhuti kaldale. Naftaga oli kaetud umbes 20 km pikkune rannajoon ja reostus ulatus nii Vene- kui Leedumaale.

Kura poolsaar on erakordselt haavatava ökosüsteemiga paik, mis võeti 2000. aastal UNESCO Maailmapärandite nimekirja. Ohustatud on nii Kura säärlõu kui ka Läänemeri. Selles piirkonnas asuvad tähtsad kalapüügi ja rändelindude alad. Nii Venemaa kui Leedu osas on Kura poolsaarel olulised puhkealad, millel on suur väärtus turismi arendamise seisukohalt. Säästva turismi, looduskaitse- ja keskkonnaprojektidesse on seal investeeritud juba miljoneid dollareid nii kohalike omavalitsuste, riigi kui ka välisarendajate raha. Nüüd on tänu LUKOIL-i vastuolulisele äriplaanile need investeeringud tõsisel ohus. Kauni loodusega turismipiirkond võib muutuda reostatud ja maha jäetud nurgaks.

Baltimaade keskkonnakaitseorganisatsioonid (VVO) rõhutavad, et naftalekked põhjustavad siinsele ökosüsteemile tõsist kahju. Toksilised õliäägid kogunevad planktonisse ja liiguvad mööda toitumisahelat kõrgematesse organismidesse. Naftalekked reostavad merepinna, hävitades sealse taimestiku ja loomastiku. Vajalikud puhastustööd teevad omakorda kahju mereelustikule ja elupaikadele.

Kuna Läänemere taimestik ning loomastik on keskkonna muutustele väga tundlikud, ei

tohiks uusi reostuskoldeid mingil juhul juurde tekitada. Iga järgmine õnnetusjuhtum või juhuslik naftaleke võib põhjustada pöördumatu negatiivse keskkonnamõju nii Kaliningradi oblasti, Leedu kui ka teiste Balti riikide kaldatsoonis.

Baltimaade keskkonnakaitseorganisatsioonid hoiatavad, et D-6 puurorni ekspluateerimise kaasnep tõsine saasteoht.

- Kohaliku elanikkonna keskkonnavalitsused, majanduslikud ja sotsiaalsed kahjud võivad olla tunduvalt suuremad, kui uuest naftatööstusest loodetav tulu;
- Planeerimisel ei arvestatud mitmete riskide ja ohtudega;
- Avalikkus ei olnud otsuselangelamisse kaasatud. LUKOIL on juba korduvalt rikkunud Venemaa seadusi, mis reguleerivad üldsuse teavitamist ja osavõttu projektide aruteludest;
- Kaldalähedase naftapuuri keskkonnamõju kohta on vähe teavet.

Läänemeremaade valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid on pöördunud **Läänemere riikide valitsuste ja Helsingi Konventsiooni sekretariaadi poole** palvega alustada läbirääkimisi nafta puurimise keelustamiseks ja vastava rahvusvahelise moratoriumi kehtestamiseks mere kaldatsoonis. Avamereosas toimuvale naftapuuri tuleb kehtestada väga ranged keskkonnakaitselised nõuded.

Kuidas saab Eesti Rohelise Liikumise liige kampaaniat toetada?

ERL Tartu ja Tallinna büroodest võite küsida postkaarte, millele on trükitud pöördmised Euroopa Komisjoni presidendile Romano Prodi ja LUKOIL-i presidendile Vagit Alekperovile. Romano Prodi palutakse sekkuda Helsingi Konventsiooni rikkumisse ja alustada läbirääkimisi Venemaa valitsusega. Lukoili presidendile suunatud kirjas lubatakse boikoterida LUKOIL-i bensiini-

jaamade teenuseid, kuni kompanii hakkab keskkonkantsensioonideid austama.

Neid kaarte postitades aitade toetada Leedu roheline alustatud otsust sekkumistaktikat, mille eest meie kolleegid oleksid väga tänulikud. Novembri jooksul oleks ERL kontorite kaudu vaja välja saata ca 100 postkaarti. Korraga ja ühest postkontorist saates ei oleks sellisel tegevusel mõtet.

*Puhta Läänemere Ühenduse
Eesti sekretariaat*

Kokkuvõtted tööruhmade tegevusest

Metsanduse tööruhm

Möödunud kuul on metsarühm olnud jätkuvalt aktiivne nii kodumaises kui rahvusvahelises töös.

Septembri esimesel poolel osales ERL metsarühma esindaja Kanadas toimunud XII Maailma Metsanduse Kongressil, kus loodi ja tugevdati sidemeid mitmete teiste valitsusväliste organisatsioonidega ning osaleti aktiivselt konverentsi kõrvalüritustel. Rahvusvahelise valitsusväliste organisatsioonide võrgustiku *Taiga Rescue Networki* poolt korraldatud üritusel tegi Hando Hain ERL esindajana ettekanne metsanduse olukorrast Eestis, kus analüüsis möödunud dekaadi peamisi metsanduspoliitilisi sündmusi ning otsuseid ja nende mõju ressursikasutusele. Fakt, et raiete maht on kasvanud peale iseseisvumist enam kui viis korda ja ületab mõnede liikide osas mitmekordselt juurdekasvu, tundus kuulajaskonnale uskumatuna. Ettekanne võeti vastu ülima huviga ning presentatsiooni lõppedes oli küsida soovijaid rohkem kui seminari aeg seda võimaldas.

Oktoobris jätkus vabatahtlike metsaudiitorite projekt metsauditiga, mille käigus külastati RMK Kirde regiooni Triigi metskonna erinevaid piirkondi ja hinnati sealset metsamajandamise kvaliteeti lähtuvalt välja valitud

FSC kriteeriumitest. Hindamisel kasutati metsarühma poolt välja töötatud metoodilist abivahendit ja kontroll-lehte. Lähikuudel on kavas analoogseid metsaskäike jätkata ning külastada mitmeid erinevaid piirkondi Eestis. Metsaskäikude tähelepanekud ja tulemused koondatakse aruandesse, mis koos teiste materjalidega on kättesaadavad projekti äsjavalminud kodulehel (www.roheline.ee/mets/01).

Oktoobri lõpus valmis ka Eesti Rohelise Liikumise kodulehe metsarühma uus alamlehekülg. Kuna metsarühma tegevuste käigus koguneb erinevat liiki infot ja materjale ning käimas ja algamas on mitmed projektid, mis vajavad info kajastamist internetis, otsustasime koondada metsarühmaga seonduva eraldi lehele. Loodevastasti on metsateemast huvitatutel nüüd kergem saada pidevalt uuenevat infot meie tegevuste ja sündmuste kohta. Koduleht asub aadressil www.roheline.ee/mets/. Oodatud on kõik kommentaarid ja parandusettepanekud.

Hando Hain
Metsakaitse tööruhm
056 679 888
hando@roheline.ee

Planeeringute jälgimise töörühm

Septembris – oktoobris 2003 olid enam tähelepanu all ranna-alade planeeringud. Puhta Läänemere Ühenduse rannikute-projekti raames koguti Läänemere äärsete riikide keskkonnaorganisatsioonidelt teavet HELCOM'i (Helsingi Komisjon) rannikute säästvat majandamist ja biotoopide kaitset toetavate soovitus- te rakendamise kohta Eestis. Eelkõige oodati keskkonnaühenduste hinnangut riigi poolt HELCOM'ile esitatud raportile. Eesti Roheline Liikumine oli töö Eesti-poolseks koordinaatoriks. Projekt päädib seminariga 21. novembril 2003 Riias, kus tehakse kogutud info põhjal kokkuvõtted, mis avaldatakse 2004. aasta alguseks ka trükis.

Ranna-alade planeeringutest olid luubi all veel Pakri maastikukaitseala Paldiskis, Saaremaa süvasadam ning Salme valla üldplaneering.

Paldiskis kehtestas linnavolikogu detailplaneeringu 64 eramaja ehitamiseks Pakri maastikukaitsealale, mille piirimuudatusi ei olnud keskkonnaministeerium ja Harjumaa keskkonnateenistus veel kinnitanud. Planeeringul puudusid keskkonnateenistuse ja tervisekaitsetalituse kooskõlastused ning selle tellijaks oli eraõiguslik juriidiline isik OÜ Klauser Trade, kes Planeerimiseaduse kohaselt planeeringu koostamist tellida ei oleks saanud. ERL esitas Paldiski linnavalitsusele oma seisukohad probleemide ja nende võimalike lahenduste kohta. Vastaval teemal saate täpsemalt lugeda teabelehe lõpus meediakajastuste rubriigis Eesti Päevalehe 4. novembri artiklist.

...

Ääsmäe prügilaga seonduvas AS Entec keskkonnaeksperti Mihkel Vaariku litsentsi äravõtmist puudutavas kohtuasjas jättis esimese astme kohus ERL kaebuse rahuldamata, kuid ei põhjendanud oma seisukohta läbipaistvale analüüsile tugineva õigusliku argumentatsiooniga, mistõttu ERL otsustas esitada ringkonnakohtule samas asjas apellatsioonkaebuse.

...

Planeeringute projekt andis sügise esimestel kuudel panuse ka keskkonnateadlikkuse tõstmiseks. 23-24. oktoobril 2003 Tartu Keskkonnahariduse Keskuse poolt korraldatud seminaril käsitleti planeeringute ja keskkonnamõjude hindamise järelevalve ning ?rhusi konventsiooni rakendumise probleeme. Oktoobris-novembris on osaletud ka mitmetel seminaridel – Otepääl Tartu linnavalitsuse poolt korraldatud seminaril (mille tulemusena pandi paika tulevase Tartu Linnaraamatukogu asukoht); Viljandis planeerijate ühingu korraldatud koolitusel (kus räägiti avalikustamisest Pärnu, Narva, Viljandi, Tartu ja Leisi valla üldplaneeringu koostamisel); samuti Äripäeva kinnisvaraarenduse konverentsil (kus viidi end kurssi põhiliste koostööpartnerite tegemistega).

Liis Keerberg

*Planeeringute jälgimise töörühma
koordinaator*

□□□□

Säästva tarbimise töörühm

Ökomeeskondade projekti raames toimuvad jätkuvalt koolide külastused ja õpilaste innustamine elektri ja vee säästmisele ning jäätmetekke vähendamisele.

Eesti Energia poolt rahastatud ja 2003. a. oktoobri lõpus alanud elektrisäästu kampaania sai hea alguse tugeva meediatähelepanu näol. Plaanis on külastada kokku kümnet Tallinna kooli koos spetsiaalse, elektri tootmiseks kohandatud jalgrattaga. Andes lastele võimaluse ise vändates elektrit tekitada, antakse aimu sellest, kui palju tegelikult elektri tootmiseks energiat kulub. Kuna iga kWh saamiseks tuleb

põletada 1,5 kg põlevkivi ning tulemuseks on tuhk, heitgaasid ja tohutu veekulu, siis soovitaks ka kõigel ERL liikmetel oma elektriseadmetega väga hoolikas olla ja lülitada alati kõik mittekasutatavad tarbijad välja.

...

ERL valmistatud riidekottide müügi osas on häid uudised: Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) toetatud projekti raames valmistatud 1000 riidekotti on endale „Prisma“ keti poodides kuue kuuga edukalt kasutajad leidnud.

Riias toimus REC- International pesupulbrite ja nõudepesuvahendite keskkonnasõbralikkuse uurimise projekti koosolek. Vastavate uuringute tulemused peaksid saabuma novembri keskel ja nende tutvustamiseks korraldatakse ka avalikustamise kampaania.

...

Säästva tarbimise töörühma raames alustas keskkonnateemalise teatrietenduste ettevalmistamist ränd-käpiknukuteatri meeskond. Trupp, mis koosneb viiest üliõpilasest, esitab 20-30 minuti jooksul, etenduse, mille eesmärgiks on lastele näidata, et liigne tarbimine viib ökoloogilise katastroofini. Etendusi alustati 2003. a. septembris Tallinna jäätmekäitluskampaania Prügihunt raames, kus eksponeeriti ka säästva tarbimise ja jäätmeinfo näitust. Viimast näidati 20 korda ning nukuteatri etendusi mängiti 23 kohtas.

Veekaitse töörühm

2003. a. oktoobris toimus ERL poolt korraldatud ning erinevaid Eesti rannikupiirkondi läbiv Euroopa Liidu ühtse kalanduspoliitika teemaline teavitustuur.

Nädala kestnud ringreisi idee tekkis möödunud talvel, kui Euroopa Liidu (EL) infosekretariaat ja Avatud Eesti Fond kuulutasid mittetulundusühendustele välja ühise projektikonkursi "Eesti ja Euroopa Liit". Kuna veekaitse töörühma tegutsemisalal oleva kalandus valdkonna ühtlustamine EL nõue tega toob enesega kaasa suuri muutusi, esitasime projektikonkusile ka oma teavitustprojekti taotluse.

Euroopa Liidus on kalandust reguleerivad sätted koondatud Euroopa Liidu ühisesse kalanduspoliitikasse (*Common Fisheries Policy*, CFP), mis näeb ette ühenduse tasandil vastu võetud ühiste reeglite täitmist kõikides liikmesriikides ning ühise kalanduspoliitika põhimõtete kohaselt peab ühenduse kaluritel olema võrdne juurdepääs liikmesriikide vetele.

Viimastel aastatel on Eesti kalavarud jätkuvalt vähenenud. Püügisurve teatud liikidele on viinud nende populatsioonid väljasuremisohule. Läbiviidava analüüsi käigus püüdsime

...

Lisaks eeltoodule korraldati kahepäevane keskkonnakoolitus skautidele, aidati filmida 2 minutilist keskkonnateemalist lõiku Belgia Televisiooni jaoks ning kohtuti ökoloogilise maksureformi teemal Rahandusministeeriumi nõuniku ja maksuosakonna ametnikega. Läbi rääkimisi õnnestus pidada ka Kesko Foodsi juhatuse esimehega Citymarketite ja Supernettode keskkonnasõbralikustamise osas. Toimus loodussõbraliku toote märgi komisjoni istung.

Algas uus Phare toetatud kodukemikaalide tootjate ja toodete uurimise projekt.

Allan Kokkota
Säästva tarimise töörühma
koordinaator

□□□□

leida vastust küsimusele, kuid võrd suudavad CFP vahendid tagada varude säästliku majandamist ja stabiilsust. Selleks oli peale ERL veekaitse töörühmale kaasatud ka organisatsiooni mittekuuluvaid erialaspetsialiste (eelkõige Tartu Ülikoolist ja Eesti Mereinstituudist).

Kalavarude hea majandamisel ning kalastiku kaitse tagamisel on peamine roll ikkagi kaluritel, sest nemad on need, kes igapäevaselt kalavarusid kasutavad. Läbi kalurite suurenenud keskkonnateadlikkuse paraneb loodetavasti ka Eesti rannikumere ja sealsete kalavarude seisukord. Seetõttu oli meie peamine eesmärk tutvustada Eesti kalandussektorile Euroopa Liidu ühtse kalanduspoliitika olemust ning selle jõustumisel kaasnevaid muutuseid Eesti kalanduses. Majanduslikus ja sotsiaalses aspektis puudutab CFP eelkõige ranna- ja maa-piirkondade arengut, kus tööhõive kalandusega seotud majandussektorites suur ning liigipääs teabevahenditele (eelkõige internet) ja sellest tulenevalt ka informeeritus madalam. Lisaks sellele andsid toimunud ettekandekoosolekud-arutelud ka meile hulganisti teavet kalurite, kalakasvatavate ja kalatöötajate probleemidest ning olid heaks aluseks edaspidisteks kontaktideks.

ERL ettekandekoosolekud toimusid oktoobri alguses kuues Eesti maakonnas (Saaremaa, Hiiumaa, Läänemaa, Harjumaa, Lääne-Virumaa, Ida-Virumaa, Pärnumaa). Põhjus, miks koosolekuid ei toimunud Peipsi ja Võrtsjärve äärsetes asulates, on see, et Euroopa Liidu kalanduspoliitika reguleerib kalandust vaid meredel; sisevetel on kalanduse reguleerimine jäetud liikmesriigi enda pädevusse.

Ettekandekoosolekutel osalejate hulk kujunes erinevates maakondades väga ebahütlaseks, mis andis hea pildi sellest, kui võrdoluline rannakalandus mingis maakonnas hetkel on. Suurim hulk huvilisi oli Pärnu maakonnas, kus kalapüügist hangib elatist üle 400 inimese, mis moodustab ligi kolmandiku Eesti

kutselistest kaluritest. Kõige vähem huvilisi oli seevastu Ida-Virumaal Toilas toimunud koosolekul, mis ühelt poolt on seletatav kalurite vähesusega ja võibolla ka keelebarjääriga.

Lisaks Euroopa Liidu ühtset kalanduspoliitikat puudutavatele ettekandele esines ettekandekoosolekutel ka Jaan Pärn Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringist, kes tutvustas laiemalt Euroopa Liiduga kaasnevaid mõjusid Eesti keskkonnale.

*Taavi Nuum
Veekaitse töörühma
koordinaator*

□□□□

Transpordi ja noorte töörühmad

Rattaretked Paldiskisse ja Lasnamäele

2003. aasta septembri keskpaigas toimusid rahvusvahelise autovaba päeva tähistamiseks kaks rattaretke - Paldiski poolsaarele ja öisele Lasnamäele.

Esimesel retkel oli meiega kaasas kohalik teejuht Jaanus, kellega uurisime, mida huvitavat leidub Paldiski poolsaarel. Retke alustasime endise allveelaevnike väljaõppekeskuse tutvumisega, kust suundusime edasi linna poole. Kui linnale oli ring peale tehtud, väntasime endise tuumareaktori juurde, kus kohalik töötaja seletas ja näitas, mis seal kunagi olnud ja milline tegevus praegu toimub. Uuesti rongijaama poole sõites tutvusime Leetse mõisa varemetega ning tegime Paldiski pangal väikse pikniku. Kahjuks ei olnud sel päeval võimalik külastada majakat, et näha seda ilusat vaadet, mis avaneb majakast Pakri saartele ja Paldiski poolsaarele.

Teine sõit oli traditsiooniliselt öine ning seekord Lasnamäele. Sõit algas Vabaduse Väljakult, kust suunduti Lasnamäe Linnaosavaltisuse juurde. Seal tutvustas linnaosa vanem Lasnamäe hetkeseisu ning arengusuundi. Sõit toimus enamasti mööda Lasnamäel olemasolevaid rattateid, mille kohta öeldi ainult häid sõnu.

□ Paldiski ratturid endise tuumareaktori maja ees

Selleks aastaks on rattaretked küll läbi, aga juba kevadel on tulemas järjekordne suur roheliste rattaretk!

Ilusat sügise jätku soovides,

*Liis Truubon
Noorte töörühma koordinaator*

Eesti Rohelise Liikumise rahvusvaheline koostöö

Eestis aitab suuremate keskkonnaorganisatsioonide mõju suurendada mitteformaalne koostöökoogu Eesti Keskkonnaühenduste Koda (EKO). Samasuguseid mitteformaalseid foorumeid kasutavad keskkonnanõu-

jad ka mujal Euroopas, üheks paremini töötavaks näiteks organisatsioonide koostööst on Brüsseli G8 (*Green & "Roheline Kaheksa"*).

Brüsseli G8 / "Roheline Kaheksa"

Brüsseli kümnete tuhandete töötajatega Euroopa Liidu institutsioonid määravad üha jõulisemalt kogu Euroopa nägu, sh keskkonnapoliitikat. Oma huvide kaitseks on erinevatel firmadel ja organisatsioonidel Brüsselis igapäevaselt *lobby*-tööd tegemas enam kui 10 000 inimest. Enamasti on tegu suurfirmade hästi makstud ja koolitatud proffidega, kelle peamiseks eesmärgiks on vältida Euroopa Liidu poolseid (tihti keskkonnakaitse või sotsiaalse heaolu eesmärgiga tehtavaid) kitsendavaid ettekirjutusi ettevõtetele. Brüsselis kontorit omavatel suurematel rahvusvahelistel keskkonnaorganisatsioonidel on vaid vaevalt sadakond töötajat, kes töösturite *lobby* jõudumööda keskkonna huvides tasakaalustavad.

Ükski Brüsselis kontorit omav keskkonnaorganisatsioon (isegi mitte WWF või Greenpeace) pole siiski nii suur ja tugev, et üksi jõuliselt kaasa rääkida Euroopa Liidu poliitikate ja seaduste kujundamisel. Selleks tehakse omavahel aasta-aastalt üha enam koostööd. Kaheksa suurema rahvusvahelise organisatsiooni koostööfoorum G8* ("Roheline Kaheksa") loodi 1990. aastatel. G8 eesmärk on läbi oma vahelise koostöö ja ülesannete jagamise vähendada EL-i poliitikate negatiivseid keskkonnamõjusid ning toetada Euroopa keskkonnapoliitika tugevdamist. Roheline G8 omab Brüsseli keskkonnapoliitika aruteludes teatud mõju, sest ta esindab oma liikmesorganisatsioonide kokku enam kui 20 miljonit liiget. Kuna rohelise

ne G8 on saavutanud professionaalse partneri imago, suhtutakse tema seisukohavõttudesse Brüsselis tähelepanelikult.

Kuna rohelise G8 liikmesorganisatsioonid omavad kompetentsi väga erinevates keskkonnapoliitika küsimustes, siis suudetakse ülesandeid ja ga-

des ning üksteist täiendades katta ulatuslik osa Euroopa keskkonnapoliitika diskussioonidest. Nii näiteks on roheline G8 koostanud põhjalikke ja argumenteeritud kommentaare Euroopa Liidu lepetele, sh hetkel valmis olevale Euroopa Liidu põhiseaduslikule leppele ("konstitutsioonile"). Suuresti tänu rohelise G8 hästi organiseeritud survele ja *lobby*tööle on konstitutsiooni teksti-

desse lisandunud paljud keskkonnakaitse ja säästva arengu viited.

Ka Eesti suurematel keskkonnaorganisatsioonidel on G8 liikmete hulgas katusorganisatsioonide ja koostööpartnereid: Eesti Rohelisel Liikumisel (FoEE ja T&E), Eesti Looduskaitse Seltsil (EEB), Ornitoloogia ühingul (BirdLife), Eestimaa Looduse Fondil (WWF). Tänu väljakujunenud partneritele on Eesti organisatsioonidel lihtne kaasa rääkida Euroopa keskkonnapoliitika kujundamises ning teha soovi korral Brüsselis *lobby*. ERL on seda võimalust ka aktiivselt teinud, omades häid otsekontakte Europarlamendis ja Euroopa Komisjonis.

Peep Mardiste

Brüsseli G8 liikmesorganisatsioonid

BirdLife International
 Climate Network Europe (CNE)
 European Environment Bureau (EEB)
 Friends of the Earth Europe (FoEE)
 Greenpeace
 Nature Friends International
 Transport and Environment (T&E)
 World Wide Fund for Nature (WWF)

GREENPEACE

Eesti Roheline Liikumine meedias

Pressiteated

4. september 2003

Avalik pöördumine geneetiliselt muundatud kultuuride mittelubamiseks Eestisse

Lugupeetud hr. Villu Reiljan,

Seoses Keskkonnaministeeriumile Older Grupp OÜ poolt esitatud esimese taotlusega turustusloa saamiseks maisiliinidele MON 810 ja T 25 peame meie, alla kirjutanud, nende geneetiliselt muundatud organismide turustamist ja keskkonda viimist põhjendamatuks ning palume mitte väljastada nimetatud lubasid ning mitte võimaldada geneetiliselt muundatud (GM) taimede keskkonda viimist ja kasvatamist Eestis.

Tugineme oma arvamuses ettevaatusprintsibile, mis on kaasaegse keskkonnaõiguse alusprintsip ja selgelt defineeritud mitmetes rahvusvahelistes konventsioonides, samuti on ettevaatusprintsip EÜ asutamislepingu artikli 174 järgselt Euroopa Liidu keskkonnapoliitika üks peamistest aluspõhimõtetest. Oleme veendunud, et GMO-de keskkonda viimine toob kaasa etteaimamatuid ja soovimatuid tagajärgi, ohustades teravalt bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemide tasakaalu. Ökosüsteemide tasakaalu hilisem taastamine välise abinõude rakendamisega on enamasti võimatu.

Alljärgnevalt on toodud olulisemad aspektid, millele oma veendumuses tugineme:

* Kuna Eestis puuduvad maisile spetsialiseerunud liblikalistest kahjurid, kelle vastu on loodud geenmuundatud maisiliin MON 810 (*Diatrea grandiosella* ja *Sesamia cretica* Eestis ei esine ning kolmas liik, *Ostrinia nivalis*, ei ole meil maisil toitumiseks spetsialiseerunud), pole millegagi põhjendatud geenmuundatud maisi Eestis turustamine ja hilisem kasvatamine, samas võib GM-mais sisalduv bakteri toksiin hukutada mitmetoidulisi liblikaliike, (polüfaagsed liblikad ei ole maisile arvestatavad kahjurid).

* Herbitsiidikindlate GM-taimede (maisiliin T 25) kasvatamine võimaldab kontrollimatut umbrohtõrjet, samas pole välistatud kasutatud herbitsiidide jääkide ohtlikkus loomadele ja inimestele. Nagu näitab Kanada ja USA kogemus, suureneb tunduvalt keemiline surve umbrohtudele, mis tugevdab herbitsiidiresistentsete umbrohtude väljakujunemist ning tootjad on sunnitud kasutusele võtma üha tugevatoimelisemaid ning keskkonnaohtlikumaid herbitsiide.

* GM-taimede kasvatamist õigustava põhjendusena ei pea me suuremat tootlikkust piisavaks argumendiks, kuna GMO-sid kasvatav monokultuurne intensiivpõllumajandus viib mullaviljakuse ja huumusesisalduse olulise languseni sellesama intensiivsuse tõttu, ega ole pikemas perspektiivis jätkusuutlik, mistõttu pole see ka majanduslikult kasulik. Samas pole herbitsiidikindlail mais USA-s osutunud saagikamaks, vaid on näidanud suuremat vastu-

võtlikkust fusarioosile (*Fusarium*-seente tekitatud taimehaigus) ning ka põuastressile.

* GM-taimede õietolmu levik on praktikas kontrollimatu ja võib põhjustada naaberpõldude saastumise, kujutades suurt ohtu mahepõllumajandusele, kuna mahepõllumajanduses on geneetiliselt muundatud seemnete kasutamine keelatud (Mahepõllumajanduse seadus § 2 (2)).

* Geneetiliselt muundatud kultuuride kasvatamise keskkonnariskid on kogu maailmas piisavalt uurimata, kuid mitmed olemasolevad uuringud viitavad selgelt ettearvamatute ökoloogiliste ahelreaktsioonide käivitumisele.

* Juhime tähelepanu asjaolule, et kuna turustamisele järgneb vältimatult keskkonda viimine, tuleks enne GMO-de turustusloa andmist läbi viia keskkonnamõju hindamine, kuna majanduslikult on ebaotstarbekas ja praktiliselt teostamatu seadustest tulenev viis, mille puhul iga GM-kultuuri keskkonda viija (iga talunik, kes soovib GM-maisi külvata) peab tellima eraldi keskkonnamõju hinnangu ja taotlema loa GMO keskkonda viimiseks. Leiame, et tegu on tarbija (taluniku) petmist soosiva skeemiga, kuna tarbijal pole võimalik legaalselt kasutatada (külvata) ostetud maisiseemet ilma järgnevat täiendavate menetluste ja sellega seotud kulutusteta, mille teostamise vaja likkusest ta ei pruugi olla ostmise hetkel informeeritud. Teisalt ei lasu GM-kultuuri turustajal kohustust tarbijat informeerida kaasnevatest kulutustest, mis võivad mitmekordselt ületada ostuhinna.

* Kuigi mitmekordsete lubade taotlemise kaudne eesmärk võib olla GM-kultuuride leviku piiramine, on sellise praktika kehtestamine ja edasine kontroll GM-kultuuride leviku üle Eestis äärmiselt kaheldav, kuna Eestis puudub selleks vajalik monitooringu süsteem ja rahvusvaheliselt akrediteeritud labor GMO-de tuvastamiseks.

* Peame ebaeetiliseks loa väljastamist Older Grupp OÜ-le, kelle suhtes on meile teadaolevalt algatatud väärteomenetlus, kuna Older Grupi poolt talunikele juba müüdud sordimais sisaldas kolme erinevat geneetiliselt muundatud maisi sorti, millest ükski pole Eestis turule lubatud.

* GM maisi turuletoomiseks pole antud äriühingu huvidest laiemat majanduslikku põhjendatust.

Eelnevale tuginedes rõhutame, et oleme GMO-de Eestis turustamise ja keskkonda viimise lubamise vastu. Peame õigeks GMO-de Eestisse lubamise asemel mahepõllumajanduse arendamist, kaasa arvatud mahepõllumajanduslike, Eestile omaste söödakultuuride

kasvatamist, mis tagavad jätkusuutliku, minimaalse kemikaalikasutusega põllumajanduse.

Palume otsuse tegemisel arvestada allakirjutanute seisukohtadega, tuginedes Arhusi konventsioonile (Artikkel 6, lõige 8). Oma keeldumist loa väljastamiseks saab Keskkonnaministeerium lisaks eeltoodud argumentidele õigustatult põhjendada avalikkuse vastuseisuga GMO-de kasutuselevõtmisele Eesti põllumajanduses.

Oma pöördumises tugineme järgmiste organisatsioonide poolt välja antud materjalidele: EV Keskkonnaministeerium, The Ecologist, Briefing Papers of Genewatch, Friends of the Earth, The Soil Association, Farm, Organic Consumers Association.

Eesti Allergialiit
Eesti Biodünaamika Ühing
Eestimaa Looduse Fond
Eesti Looduskaitse Selts
Eesti Roheline Liikumine
Mahepõllumajanduse Sihtasutus
Nõmme Tee Selts
Pärnumaa Tarbijauhing
Pärnumaa Tarbijauhing
Säästva Eesti Instituut
Tartu Tarbijanõustamis- ja Infokeskus
Teraviljakasvatusega tegelev tulundusühistu Kaarli
Vara Maanaiste Selts
Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskus

19. september 2003

Rohelised saavutasid ringkonnakohtus võidu majandusministeeriumi üle

12. septembri 2003 otsusega rahuldab Tallinna Ringkonnakohtus Eesti Rohelise Liikumise apellatsioonkaebuse, milles paluti tuvastada majandusministeeriumi tegevuse õigusvastasus põlevkivienergeetika restruktureerimise tegevuskava keskkonnamõtjude hindamise küsimuses.

Kohtuotsuses sisaldub pretsedentiloov tõlgendus, mis võimaldab ka seadustes defineerimata mõistega tegevuskavale selle sisuliste tunnuste vastamisel riiklikule arengukavale või programmile kohaldada keskkonnamõtjude hindamise nõuet. Kohtukulud mõistetakse majandusministeeriumilt välja vaid kaebuste riigilõivusummade ehk 20 krooni ulatuses, kuna keskkonnaorganisatsioonide jaoks on tegu põhimõttelise vaidlusega, mille eesmärk on

tagada, et riigiasutused täidaksid EV seadusi ja ei annaks seaduste rikkumisega halba eeskju erasektorile.

Eesti Roheline Liikumine ja Eesti Looduskaitse Selts pöördusid kohtusse 2001 a. lõpus, pärast keskkonnaorganisatsioonidele kaebeõigust võimaldava Arhusi konventsiooni jõustumist põhjusel, et majandusministeerium ei viinud läbi keskkonnamõtjude hindamist "Eesti põlevkivienergeetika restruktureerimise tegevuskavale 2001-2006", ehkki Keskkonnamõtjude hindamise ja Keskkonnaauditteerimise seadus sellise nõude riiklikele arengukavadele ja programmidele ette nägi.

Ligi kaks aastat väldanud kohtuvaidluses on toimunud rida istungeid, nendel on ekspertidena osalenud asjatundjaid energeetika ja keskkonnamõtjude hindamise valdkonnast, seisukoha on võtnud ka õiguskantsler. Keskkonnaorganisatsioonide esindajatena on protsessis osalenud Eestimaa Looduse Fondi õigusabi projekti juristid.

20. oktoober 2003

Algas roheliste elektrisäästukampania Tallinna koolides

Eesti Roheline Liikumine (ERL) alustab homsest (teisipäev, 21. oktoober 2003) elektrisäästu kampaaniat, vähendamaks elektrienergia raiskamist ning selle negatiivset keskkonnamõju. Tallinna koolides demonstreeritakse kampaania käigus elektrivoolu tootmise näitlikustamiseks põnevat jalgratta baasil valmistatud seadeldist. Noortele suunatud energiasäästu kampaania on osaks Eesti Rohelise Liikumise poolsest säästva tarbimise propagandast ning seda rahastab Eesti Energia.

Näitlik kampaania on põhiliselt suunatud keskkooliõpilastele, innustamaks neid pöörama enam tähelepanu elektri säästmisele. ERL säästva tarbimise töörihm ehitab elektritootmise näitlikustamiseks seadeldise, mis koosneb tavalisest jalgrattast ja vanast Ziguli generaatorist.

Komplekti kuuluva arvuti UPS-i abil saab "elektrirattaga" ühendada elektil töötavaid kodumasinaid, nagu raadio, külmik, televiisor, arvuti jms. Tallinna koolides näidatava esitluse raames mahub ka vastavasisuline seminar ja viktoriin elektrisäästust ning taastuvenergia võimalustest. Oktoobri lõpus ja novembri algul on elektrisäästukampania raames "elektrirattaga" kavas külastada vähemalt kümnet Tallinna kooli.

Eesti Roheline Liikumine on mures üha suureneva ja läbimõttlemata tarbimise pärast, mis kulutab Maa loodusressursse. Maailma Looduse Fondi (WWF) andmetel tarbivad eestlased 2,5 korda rohkem kui on siinne loodusressursside taastusvõime. Keskmise eestlase elektritarbimise läbi kulutatakse näiteks 15 kg põlevkivi päevas.

EESTI PÄEVALEHT Postimees

12. september 2003

WTO vaidleb Mehhikos ägedalt põllumajanduse teemadel

*Peep Mardiste
Cancun, Mehhiko*

Mehhiko kuurortlinnas Cancunis alanud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) viiendal tippkohtumisel on põllumajanduse ja ühtsete investeeringureeglite teemad tõusnud vaidluste keskmesse.

Riikidevaheliste lahkarvamuste ulatus ei välista võimalust, et samaselt 1999. aasta Seattle'i kohtumisega lõpeb ka seekordne nädalane WTO kohtumine tulemusteta.

WTO tegevus on seni võrreldes näiteks Maailmapanga või Rahvusvahelise Valuutafondiga jäänud ebaõiglaselt maailma avalikkuse tähelepanu alt kõrvale. Seda vaatamata asjaolule, et WTO raames lepivad valitsused kokku kogu elanikkonda mõjutavates ühtsetes kaubanduse, põllumajanduse ja keskkonnanõuete reeglites ning see mõjutab otseselt või kaudselt miljardite inimeste saatust.

10.-14. septembrini Mehhikos toimuva läbirääkimistevooru teemad on sedavõrd olulised, et on kohale toonud üle 10 000 demonstrandi ning paralleelseid protestimarsse toimub ka teistel kontinentidel.

Oma suurfirmade huvide eest seisvad rikkad riigid üritavad Maailma Kaubandusorganisatsiooni tippkohtumise raames toimuvale läbirääki-

mistele tuua üha uusi teemasid, võitmaks firmadele uusi turge.

Põllumajanduse ühtsete kaubanduskokkulepete saavutamise ambitsioonikas teema oli juba WTO 1999. aasta Seattle'i tippkohtumise kavast, kuid sealne kohtumine lõppes massiliste rahvarahutuste taustal igasuguste tulemusteta.

Tähtis põllumajandus

Põllumajandusläbirääkimiste eesmärk on eelkõige uute turgude avamine. Samas on selge, et arengumaad sellega läbirääkimistel ei nõustu, kui rikkad riigid ei vähenda oluliselt oma põllumeeste subsidierimist (mille ulatus hetkel on koguni 300 miljardit dollarit aastas).

WTO reeglite vaimus toimuv subsidieeritud tootmine ja kunstlikult madalate hindadega eksport pankrotistab arengumaades massiliselt väikefarme ning suurendab elanikkonna vaesust ja nälga.

Ent Cancunis ei jookse vastasseis ainult rikkaste ja vaeste riikide vahel. Näiteks geneetiliselt modifitseeritud organisme (GMOsid) sisaldava toidu turule lubamise üle murraavad pühendunult piike USA ja Euroopa Liit.

USA on maailma suurim GMOde tootja, samas kui Euroopa Liidu tarbijad on enamasti GMOde lubamise vastu. Euroopa Liidu GMOvastase moratooriumi tühistamine on praeguste WTO läbirääkimistevooru raames USA üheks peamiseks nõudmiseks üldse.

◆◆◆◆

Eesti Päevaleht

19. september 2003

Keskkonnakaitsjad tugevad lobitegijad.

*Peep Mardiste,
Cancun, Mehhiko*

1993. aasta Euroopa Liidu tippkohtumise toimumispaigas Koppenhaagenis oli keskkonnakaitsjaid euroliidu uue kiirteede võr-

gustiku arendamise vastu protesteerimas paarkümmend.

1999. aasta Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) tippkohtumine tõi USA-s Seattle'i kohale juba enam kui 50 000 globaliseerumisvastast demonstranti ja see on seesuguseid tippkohtumisi igaveseks muutnud.

Vaatamata sellele, et eelmisel WTO tippkohtumisel Dohas vastavat teemat edasisteks läbirääkimisteks kavasse ei võetud, soovib Euroopa Liit avada Cancunis läbirääkimisi täiesti uutel teemadel.

ELi initsiatiiv

Euroopa Komisjoni kaubandusvoliniku Pascal Lamy juhtimisel soovib EL algatada WTO raames ühtsete reeglite loomist investeeringute, konkurentsi ja riigihangete jaoks. Nimetatud teemade võtmine WTO kompetentsi on juba tekitanud arengumaade valitsuste tugevat vastuseisu ning võimalik, et Cancunis ei jõuta selles valdkonnas mingite lepeteni.

Läbirääkimised ja raamlepped investeeringute valdkonnas looks soodsaid võimalusi eelkõige multinatsioonasetele firmadele, vähendades samas riikide võimalusi kehtestada oma elanike või looduskeskkonna hüvanguks teatud piiranguid ja reegleid.

Maailma Kaubandusorganisatsiooni reeglid on niigi märgatavalt tugevdanud multinatsioonasete korporatsioonide võimu, põhjustades globaliseerumisvastaste viha üle maailma. Näiteks ühtsed riigihangete raamseisukohad vähendaks WTO liikmesriikide võimalusi arendada sisemaist majandust läbi oma tootjatele suunatud riigihangete.

Kuidas "väline surve" tekib ja milline on selle mõju?

Kümneid tuhandeid demonstrante ühendavatest suurskogunemistest rääkides on väga oluline vahet teha tuhandete rahumeelsete meeleavaldajate ja kümnete politseiga kaklevate tegelaste vahel.

Häirivad vägivaldsejad

Keskonnaorganisatsioonid, põllumehed või globaliseerumis kriitikud võivad rahumeelse suurdeemonstratsiooni logistikat ja sõnumit ette valmistada aasta või kauemgi. Paraku suudab sadakond kutsumata tulnud rusikakangelast pahatihti hetkega lämmatada tuhandete osalejaga rahumeelse marsi olulise sõnumi ning tõmmata kogu demonstratsioonile avalikkuse pahameele varju. Vägivallaohut pole aga peatanud meeleavalduste korraldajaid, kuna selle hirmus oleks vale loobuda õigusest vabalt ja avalikult oma arvamus väljaga öelda.

Eestlastel, erinevalt näiteks prantslastest, pole tugevat tänavademonstratsioonide traditsiooni. Ilmselt seetõttu, et väikeses riigis saab iga huvigrupp oma sõnumi ka otse tippoliitikute või avalikkuse ette viia. See pole aga Eesti keskkonnaaktiviste tagasi hoidnud võimalusest oma sõnumit mujal maailmas häälkalt avaldamast.

Nii näiteks sõidutasid Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering ja Eesti Roheline Liikumine 2000. ja 2001. aastal bussitäre keskkonkaitsjaid vastavalt Haagi ja Bonni, et osaleda rahumeelsetel värvikatel massidemonstratsioonidel kliimamuutuste konventsiooni läbirääkimiste mõjutamiseks. Üksikult satub eestlasi seesugustele demonstratsioonidele sageli.

Samal ajal, kui näiteks siin Mehhikos WTO läbirääkimiste ajal 10 000 demonstranti tänavail oma sõnumit kuulutasid, tegid keskkonnaorganisatsioonide eksperdid läbirääkimistele edukat lobby. Sellisetele tippkohtumistele ametlikult akrediteeritud sajad valitsusväliste ühenduste eksperdid on pidevas kontaktis tänavademonstrantidega, et koostöös kõige tulemuslikumalt ühiste eesmärkide poole pürgida.

Professionaalne lobby

Cancuni kohtumine on tüüpiline näide sellest, kuidas keskkondlased

lobby teevad. Ainuüksi keskkonnaorganisatsioonide föderatsioon Friends of the Earth on kohal 40 eksperdiga kogu maailmast. Me tegutseme raudse plaani järgi: igapähele on oma ülesanded ja vastutusala. Igal varahommikul aru tab kogu grupp edasist strateegiat ja hilisõhtul vahetab uudised. Kiireks reageerimiseks on igapähele mo bil ja ringiliikumiseks jalgratas.

Samamoodi distsiplineeritud teevad siin lobby veel mitu keskkonnaorganisatsiooni, kelle vahel käib samuti pidev infovahetus. Professionaalse organisatsiooni tõttu polegi ime, kui võreldes töösturite lobby'ga väikesearvuline ja alafinantseeritud keskkonkaitsjate seltskond edukamaks osutub.

Eesti Rohelise Liikumise juht Peep Mardiste osales WTO tippkohtumisel Cancunis Mehhikos

Eesti Päevaleht

4. november 2003

Pakri poolsaare kaitsealale lõpetati kruntide müük.

Volikogu kehtestas planeeringu vaatamata kooskõlastuste puudumisele

Askur Alas

Keskonnainspeksioon nõuab Paldiski linnavolikogult Pakri maastikukaitsealale ja osaliselt merele liiga lähedale kavandatud eramurajooni detailplaneeringu tühistamist, mistõttu kinnisvaravahendaja on loobunud kruntide müügist.

Möödunud nädalal saatis keskkonnainspeksiooni peadirektor Ain Purga Paldiski linnavolikogule kirja, millest ilmneb, et volikogu on Maja-ka tee 14 detailplaneeringu kehtestamisel rikkunud Pakri maastikukait-

seala kaitse-eeskirja ning loodusobjektide kaitse, planeerimise- ning ranna ja kalda kaitse seadusi.

Ridamisi rikkumisi

Ehkki linnavolikogu taotles vabariigi valitsuselt elurajooni ehitamiseks kaitseala piiride muutmist, pole valitsus seda teinud ning detailplaneering on kehtestatud kaitsealale. Volikogul pole kaitseala valdaja, Harjumaa keskkonna-teenistuse nõusolekut ning ehkki looduskaitsealale ei tohi eraõiguslik isik detailplaneeringut tellida, on tellijaks OÜ Klauser Trade.

Keskonnateenistuse juhi Jaan Pikka sõnul saatis ta volikogule teenistuse seisukohad kirjalikult. "Ei tea, kas nad ei loe kirju," ei saanud Pikka volikogu käitumisest aru.

Elamute ehitamist ei kooskõlastanud ka tervisekaitsetalitus, viidates endise prügiladustamisala pinnasereostuse uuringute puudumisele.

Eesti Rohelise Liikumise juristi Liis Keerbergi sõnul on organisatsioon juhtinud volikogu tähelepanu detailplaani kehtestamise ebaseaduslikkusele. "Seal on ka mitmed muud ohud, näiteks puuduvad panga servalpiirded, mistõttu lapsed võivad alla kukkuda, ning tuulepargi 23 tiivikut võivad liigselt müra tekitada," ütles Keerberg.

Planeeringualal krunte müünud OÜ Varamedia tegevdirectori Urmas Ranna sõnul on praeguseks müük lõpetatud kuni asjaolude selgumiseni, ühtegi krunti pole veel maha müüa jõutud.

Krandid ebapopulaarsed

Krandid olid müügis hinnaga 60–100 krooni ruutmeeter ega läinud hästi kaubaks, sest panga peal puhub pidevalt kõva tuul ning selle asukoht on pealinnast pisut kaugel. “Kas teie tahate tuulte käes olla? Kõrghaljastust seal ei ole. Ning ma ei tea, kuidas seal paekalda peale maja ehitada,” ütles Rand.

Keskonnainspeksiooni Harjuma osakonna juhataja Tiia Kaare sõnul oleneb asjade edasine käik sellest, millise otsuse võtab vastu linnavolikogu. “Püüame leida kohuvälist lahendit, et viia detailplaneering vastavusse kehtivate seadus-

aktidega. Praegu tähendab see seda, et volikogul tuleb detailplaneering kehtetuks tunnistada,” ütles Kaar.

Paldiski volikogu esimehelt ega linnapealt ei õnnestunud eile kommentaari saada.

Volikogul on aega inspeksioonile vastata 11. novembrini. Kui haldusakti seadustega kooskõlla ei viida, ähvardab keskkonnainspeksioon kohtuga.

Vaidlusalusel alal asub haruldaste lindude pesitsuspaik

AS Enteci spetsialisti Mihkel Vaariku tehtud keskkonnahinnangu

andmeil on läheduses krüüslite pesitsemisala, kus on 1. maist 31. augustini käimine keelatud. Kui sinna kolib külatäis rahvast, on selle säilimine kahtlane.

Suur osa Pakri poolsaare rannikust, sealhulgas ka elamualaks kavandatav ala, on määratletud eelhinnangu põhjal potentsiaal-seks Natura loodus- ja linnuhoiu-alaks. Pakri poolsaar on hinnangu põhjal ka linnukaitsealalt tähtsaimaid piirkondi Eesti põhjarrannikul.

Meie Maa

Saare maakonna päevaleht

29. oktoober 2003

Saaremaa sadama keskkonnanaruanne sai roheliselt taas hulga märkusi.

Tallinna sadama arendatava Saaremaa sadama keskkonnamõju hindamise täiendatud aruanne sai keskkonnaorganisatsioonidelt taas hulga ettepanekuid ja vastuväiteid.

Eesti Roheline Liikumine (ERL) soovib, et sadama keskkonnamõjude hindamise aruanne arvestaks enam Eesti poolt allkirjastatud ja täitmiseks võetud rahvusvahelise kokkuleppe HELCOM'i soovitustega säästliku ja keskkonnasõbraliku turismi kohta Balti mere piirkonna rannikualadel.

ERL hinnangul tuleb aruandes täpsustada laevadelt jäätmete vastuvõtuga seonduvat, autode heitgaaside ja kruusatee tolmu kasvavaid mõjusid inimestele ja keskkonnale.

Samuti tahab ERL teada, milline on sadama seos riigikaitse üles-

annete täitmisega, millele keskkonnanaruanne viitab.

Mitmeid ettepanekuid ja vastuväiteid on aruandele esitanud ka Eesti Ornitoloogiaühing. Ühing märgib rahvusvahelistele õigusaktidele ja praktikale viidates, et sadama ala ei saa välja jätta linnuhoiualast ning avaldab lootust, et see idee edaspidise arutelu käigus enam ei tõstatu.

Ornitoloogiaühing märgib taas ära sadama keskkonnamõjude hindamise aruande lähteandmete eba piisavuse ja selle, et pole hinnatud sadamaga kaasnevad laiemad mõju.

Ühing pole rahul ka leevendavate meetmete käsitlemisega ning kompensatsioonimeetmete puudumisega aruandes.

Ornitoloogiaühing märgib, et Saaremaa sadama keskkonnamõjude aruanne ja selle järelused pole piisavad konstruktiivsete läbirääkimiste pidamiseks Euroopa Komisjoniga sadama rajamise võimalikkuse küsimustes.

Ornitoloogiaühing teeb keskkonnaministeeriumile ettepaneku aruannet mitte heaks kiita, vaid suunata soovitatavalt ilma avalikku arutele korraldamata koostajale tagasi puuduste kõrvaldamiseks.

Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse ja –tehnoloogia osakonna spetsialist Irma Pakkonen ütles esmaspäeval BNS-ile, et keskkonnaministeerium tutvub ERL ja ornitoloogiaühingu seisukohtadega ja pole veel teinud otsust Saaremaa sadama keskkonnamõjude aruande heakskiitmise osas.

Tallinna Sadama juhatuse esimees Riho Rassmann ütles oktoobri algul, et ettevalmistuste venimise tõttu ei saa Saaremaa sadam valmis järgmis aastaks kruiisihooaja alguseks nagu varem kavandatud.

Tallinna Sadam kavatseb Kudemaa lahe äärde rajatavasse sadamasse investeerida 70 miljonit krooni. (BNS)

28. november - rahvusvaheline Ostuvaba Päev

Novembri lõpus tähistatakse paljudes riikides üle maailma **Ostuvaba Päeva**, mille eesmärgiks on näidata üles protesti aina kasvava lääneliku tarbimisühiskonna, suureneva ebavõrdsuse ning reklaamide negatiivse mõju vastu.

Vastavalt mitmete uuringutele tehakse 86 protsenti kõigist individuaalostudest maailmas vaid 20 protsenti inimeste poolt.

Ostuvaba Päev on protestipäev ennekõike kõigi nende jaoks, kes leiavad, et mõõt on täis saanud ja soovivad anda märku oma vastuseisust aina süvenevatele tarbimishullusele. Eriti häälekalt tähistatakse **Ostuvaba Päeva** väga kõrge tarbimistasemega riikides.

Ostuvaba Päeva tähistamise initsiatiiv tuli 1992. aastal Kanadast reklaamimaailmas töötanud Ted Dave'lt. Tegeledes päevast päeva tarbimisele õhutamise, sai sellest ühel hetkel villand ja ta otsustas hoopis vastupidist reklaami tegema hakata. Tema motoks sai „Enough is enough!“ (Küllalt on küllalt!) ning alates sellest ajast on

Ostuvaba Päeva idee kandunud kiiresti aina uutesse riikidesse üle maailma ja sellel aastal tähistatakse **Ostuvaba Päeva** juba vähemalt kolmekümnes riigis.

Eestis teatakse **Ostuvabast Päevast** veel suhteliselt vähe ja kümme aastat tagasi ei osatud veel õieti uskudagi, et poes võiks olla nii palju asju, et see probleemiks muutub. Kümne aastaga on aga ka siin olukord sootuks teine ja tarbimine on innukam kui kunagi varem. Laienevad kaubanduspinnad, silme ees virr-varritavad kirevad pakendid ning osturallide ajal vigastatud ostuhullud – see on tarbimisühiskonna argipäev. Kõige selle tulemust võib suurema vaevata leida juba ka praktiliselt igast metsatukast.

Ostuvaba Päeva tähistamisega antakse inimestele märku, et oleks aeg korraks maha rahuneda ning mõelda, kas ikka on vaja omada aina rohkem ja rohkem? Kas tahame tõesti olla manipuleeritavad nupukesed, mida saab reklaamide abil kergesti aina uusi ja uusi mõttetuid oste tegema suunata, kuni me ise oma pahna alla enam ära ei mahu?

Kui tunned, et tahad selles suhtes midagi ette võtta, siis **ära mine 28. novembril poodi!** Igal eelneval ja järgneval päeval mõtle aga alati sügavalt järele, kas seda või teist asja ikka on nii väga osta vaja...?!

Ostuvaba Päeva tegevusjuhendid leiad aadressidelt

www.roheline.ee
www.adbusters.org

ERL Tartu

Pk. 318
Tartu 50002
Külastus: Tiigi 8-24
Tel: (07) 422 532
Fax: (07) 422 084
E-post: info@roheline.ee

**Eesti
Roheline
Liikumine**
Estonian Green Movement-FoE

www.roheline.ee

ERL Tallinn

Pk. 1521
Tallinn 10402
Külastus: Tööstuse 3

Tel/faks: (0) 6 413 402
E-post: roheline@online.ee